

# İKİNCİ BÖLÜM KARAR

## SALİH KILIÇ BAŞVURUSU

**Başvuru Numarası** : 2013/5330

**Karar Tarihi** : 21/1/2016

**Başkan** : Engin YILDIRIM

**Üyeler** : Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

M. Emin KUZ

**Raportör** : Recep ÜNAL

**Başvurucu** : Salih KILIÇ

**Vekili** : Av. Özden NACAĞCI

### I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kolluk görevlilerinin kötü muamelesine maruz kalındığı iddiasının etkili soruşturulmaması nedeniyle insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele yasağı ile adil yargılanma ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

### II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 16/7/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. Başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm İkinci Komisyonunca 24/1/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 5/6/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü 6/8/2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş 20/8/2015 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarını 26/8/2015 tarihinde ibraz etmiştir.

### III. OLAY VE OLGULAR

#### A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Bakanlık görüşünde bildirilen hususlar çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu 11/7/2010 tarihinde İstanbul ili Beyoğlu ilçesi Asmalımescit mevkiinde sabaha karşı iki polis memuru tarafından darbedildiği iddiasıyla Taksim Polis Merkezine müracaatta bulunarak anılan memurlardan şikâyetçi olduğunu bildirmiştir.

9. Başvurucunun şikâyetçi olduğunu bildirmesi üzerine anılan Polis Merkezinde görevli polis memurları tarafından ifadesine başvurulmaksızın adli muayene raporu alması için ilgili hastaneye yönlendirilmiştir.

10. Başvurucunun Taksim Eğitim Araştırma Hastanesinde muayenesi yapılarak hakkında “*genel adli muayene raporu*” düzenlenmiştir. 11/7/2010 tarihinde saat 05.52’de düzenlenen 11972 numaralı raporun ilgili kısımları şöyledir:

*“Yapılan fizik muayenede yüzde her iki kulak ve ağız mukozasında darba bağlı basit tıbbi müdahale gerektiren izler mevcut olup, kati rapor adli tabiplikçe verilecektir.”*

11. Başvurucu 13/7/2010 tarihinde, Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığına müracaatta bulunarak olaya ilişkin şikâyetini yazılı olarak bildirmiş ve 13/7/2010 tarihinde Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesine başvurulmuştur. Başvurucu, şikâyet dilekçesinde ve ifadesinde özetle Asmalımescit’te bir restoran önündeki masaya oturmuş alkol almakta olan sivil polis memurlarının kendisine yönelik darp, hakaret ve tehdit eylemlerinin olduğunu, bunun üzerine Taksim Polis Merkezindeki görevlilerce verilen bir kâğıtla başvurduğu hastane tabipliğince muayenesinin yapıldığını ifade etmiş; ayrıntılı eşkal bilgilerini verdiği olayın faillerini fotoğraflarından teşhis edebileceğini belirtmiştir.

12. Başvurucu, ifadesinin alınmasını müteakip Beyoğlu Adli Tıp Şube Müdürlüğüne sevk edilmiş ve aynı gün burada düzenlenen raporla yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olduğu tespit edilmiştir.

13. Başvurucu 14/7/2010 tarihinde Kocamustafapaşa Ceylan Özel Tıp Merkezine tedavi için başvurmuştur. Anılan Sağlık Kuruluşunun 14/7/2010 tarihli raporu şöyledir:

*“Yukarıda adı yazılı hastanın (s)ol kulak alt kadranda santral post-travmatik perforasyon (s)ağ kulak zarı üstü ön kadranda santral küçük post-travmatik perforasyon tespit edilmiştir. R.V. Her iki kurak zarına perforasyonları kapatacak dış destek konuldu.”*

14. Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığınca 11/8/2010 tarihinde Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne ve Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğüne (Gayrettepe/İstanbul) mützekkereler yazılarak başvurucuya yönelik eylemleri yaptıkları iddia edilen polis memurlarının teşhis ettirilmesi ve tespit edilen memurların “görev yazılarının” gönderilmesi istenmiştir.

15. 12/8/2010 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü Gasp Büro Amirliğinde başvurucuya yaptırılan teşhis işlemine ilişkin aynı tarihli tutanağın ilgili kısımları şöyledir:

“... 11/08/2010 tarih ve 2010/20741 soruşturma numaralı evrakında Müşteki Salih KILIÇ'ın 11/07/2010 günü saat 05:00 sıralarında polis memurlarınca darp edilmesi olayı ile ilgili olarak darp eden [p]olis memurlarının teşhisi amaçlı Müdürlüğümüzde görevli memur ve amirlerin fotoğraflarının gösterilmesi istenmiş;

Müştekiye Polnet ortamında müdürlüğümüzde görevli personelin fotoğrafları gösterilmiş, ancak müşteki Salih KILIÇ gösterilen fotoğraflar arasından teşhiste bulunamadığına dair;

İş bu [t]eşhis tutanağı tarafımızdan tanzim edilerek altı birlikte imza altına alınmıştır...”

16. 12/8/2010 tarihinde Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğünde başvurucuya yaptırılan teşhis işlemine ilişkin aynı tarihli tutanağın ilgili kısımları şöyledir:

“11.08.2010 gün ve Soruşturma No:2010/20741 sayılı yazı ile 11.07.2010 günü kendisine hakaret ve yaralama eyleminde bulunan personelin teşhisi için şikayetçi ... Salih KILIÇ'a 12.08.2010 günü saat: 14.00'da Müdürlüğümüz Personel Büro Amirliğinde Müdürlüğümüz kadrosunda görevli tüm personelin fotoğrafları bilgisayar ortamında gösterilerek teşhiste bulunması istenmiş;

Adı geçen şahıs, kendisine karşı şikayetine konu eylemi gerçekleştirdiğini iddia ettiği herhangi bir personeli teşhis edememiştir.

...”

17. Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığı Memur Suçları Bürosunca Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne hitaben yazılan 31/8/2010 tarihli ve 2010/20741 sayılı “daimi arama” yazısı şöyledir:

“Bugüne kadar şüpheliler... yakalanamadığı gibi kimlikleri de tespit edilemediğinden müzekkeremizin zamanaşımına kadar iade edilmeyerek;

1- Olayın üzerinde önemle durularak, suç fail veya faillerinin aşağıda gösterilen zamanaşımına kadar sürekli ve aralıksız aranmasına devam edilip suç kanıtlarıyla birlikte yakalanmalarının temini,

2- Tekidi gerektirmeksizin zamanaşımına kadar 3 ayda bir yapılan tahkikattan bilgi verilmesi,

3- ... [Ş]üphelilerin yakalandıklarında müsnet suçla ilgili savunmalarının alınması, nüfus kayıtlarının eklenerek ... hazır edilmeleri,

4- Bu müzekkeremizin şüpheli yakalandığında veya zamanaşımı dolduğu tarihte iade edilmesi rica olunur.”

18. Başvurucu 21/10/2010 tarihli dilekçe ile Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığına yeniden başvurarak Emniyette kendisine “eski” polis memurlarının fotoğraflarının gösterildiğini oysa kendisine kötü muamelede bulunan polis memurlarının “yeni” olduklarını bildirmiştir.

19. Başvurucunun bu iddiaları üzerine Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığınca 2/11/2010 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğüne ve Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne müzekkereler yazılarak olay günü Taksim-İstiklal Caddesi ile Asmalımescit civarı ve sokaklarında görevli olan tüm amir ve polis memurlarının görev yazıları ile birer fotoğraflarının temin edilerek gönderilmesi istenmiştir.

20. Başvurucu, Cumhuriyet Başsavcılığına 10/11/2010 tarihli yeni bir dilekçe sunmuştur. Bu dilekçesinde başvurucu, önceki beyanlarını tekrar ederek kendisini darbeden polislerin Taksim Polis Merkezinde görev yaptıklarını, onları seyyar satıcılık yaptığı dönemden bildiğini belirtmiş ve teşhis için anılan Polis Merkezinde görev yapan polislerin fotoğraflarının kendisine gösterilmesini talep etmiştir.

21. Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü Taksim Polis Merkezi Amirliğinin 22/11/2010 tarihli yazısı ile soruşturmaya konu olaya ilişkin belirtilen tarih ve saatte ek herhangi bir görevlendirme olmadığı bildirilmiş, 11/7/2010 tarihinde saat 05.00 sularında görevli polis memurlarının listesinin onaylı sureti Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

22. Başvurucu 30/11/2010 tarihinde Beyoğlu Kaymakamlığına dilekçe ile başvuruda bulunarak "güven timi" polislerinden şikâyetçi olduğunu ve Cumhuriyet savcısına ifade verdiğini beyan ederek iddia ettiği darp olayı nedeniyle gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmiştir. Kaymakam, aynı tarihli derkenar yazısı ile başvurusunun şikâyet dilekçesini Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne havale etmiştir. Başvurucunun anılan dilekçesinin ilgili kısımları (yazım hataları düzeltilmiş hâliyle) şöyledir:

*"... Ben Güventim polislerinden şikâyetçiyim. Beyoğlu Asmalımescit'te beni darp ettiler. ... Savcılığa ifade ... verdim. Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim."*

23. Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğünce Asayiş Şube Müdürlüğü B Bölgesi Güven Timleri Amirliğine yazılan 1/12/2010 tarihli ve 2010-1115 sayılı yazı ile başvurusunun 30/11/2010 tarihli dilekçesindeki iddiaları hakkında gerekli araştırmanın yapılarak 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 7. maddesi gereğince en geç 28/12/2010 tarihine kadar başvuru sahibine ve Beyoğlu Kaymakamlığına gönderilmek üzere Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne bilgi verilmesi istenmiştir.

24. Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğünce Beyoğlu Kaymakamlığına hitaben yazılan 30/12/2010 tarihli ve 2010-1115 sayılı yazı ile başvurusunun 30/11/2010 tarihli dilekçesine istinaden yapılan işlemler hakkında bilgi verilmiştir. Anılan yazının ilgili kısımları şöyledir:

*"... [B]ahse konu dilekçe 01.12.2010 tarih ve 2010/1115 sayılı yazımız ile Asayiş Şube Müdürlüğü B Bölgesi Güven Timleri Amirliğine intikal ettirilmiş ve B Bölgesi Güven Timleri Amirliği konu ile ilgili olarak;*

*Kayıplarının tetkikinde Salih KILIÇ isimli şahsa herhangi bir adli işlem yapılmadığı, POL-NET, İSTAP kayıtları incelendiğinde adı geçen şahıs hakkında herhangi bir kaydın mevcut olmadığı tespit edildiği, ayrıca dilekçe sahibi ile görüşülerek fotoğraf teşhisi için olay günü ve saatini, tam olarak olay yerini ve hangi birim tarafından işlem yapıldığının tespitini belirten bir dilekçe ile adli işlem için Cumhuriyet Başsavcılığına müracaatı ile polis memurlarının fotoğraf teşhisi yaptırılacağına şahsa bildirildiği belirtilmiştir.*

*..."*

25. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün 13/12/2010 tarihli ve 192674 sayılı yazısı ile Güven Timleri B Bölge Amirliğinde görevli personelin fotoğrafları CD ortamında Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

26. Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığınca 5/1/2011 tarihinde başvuruçunun şikâyetçi sıfatıyla yeniden ifadesine başvurulmuş ve polis memuru olan altı farklı kişinin fotoğrafları bilgisayar ortamında başvuruçuya gösterilmiştir. Anılan ifade tutanağının ilgili kısımları şöyledir:

*"... CD bilgisayar ortamından kontrol edildiğinde 6 adet polis memurunun fotoğrafı bulunduğu ... müştekiye soruldu:*

*Polis [m]emurları ve fotoğrafı gönderilen amir bana yönelik olarak eylemde bulunan polis memurları değillerdir. [A]ncak ben idari yönden soruşturma yapılması amacıyla Beyoğlu Kaymakamlığına şikayet dilekçesi vermiştim. [B]ahse konu şikayet dilekçesi üzerine beni Gayrettepe Asayiş Şube Müdürlüğüne gönderdiler. Ben orada iki kişiyi teşhis ettim. [D]aha önce yine ben teşhis için gitmiştim ancak kimseyi teşhis edememiştim. Beyoğlu Emniyet Müdürlüğüne de teşhise gittim. [O]rada kimseyi teşhis edememiştim dedi. ..."*

27. Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığınca Beyoğlu Kaymakamlığına yazılan 7/1/2011 tarihli yazı ile başvuruçunun polis memurları tarafından 11/7/2010 tarihinde darbedildiği iddiasını içeren bir başvurusunun olup olmadığı, var ise şüpheli polis memurları hakkında idari ya da disiplin yönünden soruşturma yapıp yapılmadığı, yapılmış ise ilgili evrakın birer örneğinin gönderilmesi istenmiştir.

28. Beyoğlu Kaymakamlığının 15/2/2011 tarihli cevap yazısı ile söz konusu olayla ilgili idari bir soruşturma bulunmadığı bildirilmiş ve ilgili belgeler yazı ekinde gönderilmiştir.

29. Cumhuriyet Başsavcılığının 31/8/2010 tarihli "daimi arama" yazısı ile aynı içeriğe sahip 28/2/2011 tarihli ikinci "daimi arama" yazısı, ilgili kolluk birimine yeniden yazılmıştır.

30. Başvuruçucu 7/6/2011 tarihinde Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığına vekili marifetiyle yeniden dilekçe vererek Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğünde 12/8/2010 tarihinde yapılan teşhis işleminin ve tutulan fotoğraf teşhis tutanağının usule aykırı olduğunu, gerçeği yansıtmadığını, anılan işlemin yeniden yapılması gerektiğini beyan etmiştir. 8/6/2011 tarihinde başvuruçucu, Cumhuriyet Savcılığında tekrar ifade vermiştir. Başvuruçucu bu ifadesinde, ilk dilekçesinde olayın faillerinin Taksim Polis Merkezinde görev yaptığını sehven söylediğini ancak daha sonra anılan Merkezde sivil polis çalışmadığını ve anılan faillerin Asayiş Şube Müdürlüğü Güven Timlerine bağlı polis memurları olduğunu öğrendiğini, Kaymakamlığa verdiği dilekçe sonrasında kendisine teşhis yaptırılmadığını ve şikâyetinin devam ettiğini beyan etmiştir.

31. Cumhuriyet Başsavcılığının 19/6/2011 tarihli yazısı ile 31/8/2010 tarihli "daimi arama" yazısı aynı kolluk birimine yeniden yazılmıştır.

32. Başvuruçucu (Beyoğlu Adliyesinin kapatılması nedeniyle soruşturma dosyasının devredildiği) İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına 15/6/2012 havale tarihli dilekçe ile başvuruda bulunarak fotoğraflarından teşhis ettiği şüpheliler hakkında kovuşturma başlatılmasını talep etmiştir. Anılan dilekçenin ilgili kısımları şöyledir:

*"Şikayete konu şüphelilerin Gayrettepe (A)sayiş (Ş)ube (M)üdürlüğünde fotoğraflarından teşhis etmiş bulunmaktayım.*

*Yine şüphelilerden birisini Sirkeci'de resmi olarak görev başında iken... gördüm.*

*Şikayete konu suçu işleyen ve mağduriyetime neden olan şüphelilerin bir an evvel yakalanmasını ve cezalandırılmasını istiyorum.*

*Emniyette fotoğraflarından teşhis ettiğim şüphelilerin kimlik bilgilerinin tespitini de talep etmekteyim.*

...

33. Başvurucu 27/6/2012 tarihinde Başbakanlık İletişim Merkezine (BİMER) mektupla başvuruda bulunarak sorumlular hakkında yasal işlem yapılmasını talep etmiştir. Başvuru yazısının ilgili kısımları şöyledir:

*"... Güven timleri tarafından gördüğüm işkence neticesinde bu zamana kadar yaptığım tü(m) yasal başvurularımın sonuç alamadım ve mağdur edildim.*

*Beni darp eden işkence yap...an kişiler belli olmasına rağmen haklarında gerekli yasal işlem bir türlü yapılmamakta mağduriyetim her geçen gün daha da artmaktadır.*

*Tüm bu durumlar karşısında mağduriyetimin önlenmesi ve sorumlul(a)r hakkında yasal işlem yapılmasının sağlanması amacı ile dilekçemi sunuyorum.*

..."

34. Başvurucunun BİMER'e yaptığı müracaat 28/6/2012 tarihinde Adalet Bakanlığı aracılığıyla ilgisi nedeniyle İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına iletilmiştir.

35. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Bilgi Edinme Bürosunun 2/7/2012 tarihli ve 2012/429 sayılı yazısı ile başvurucuya, konu hakkındaki müracaatını soruşturma dosyasının uhdesinde bulunduğu Cumhuriyet savcılarına iletilmesinin uygun olacağı bildirilmiştir.

36. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Faili Meçhul Suçlar Bürosunca Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne hitaben yazılan 16/5/2013 tarihli ve 2010/83050 sayılı yazı ile faillerin araştırılması talimatı verilmiştir. Yazının ilgili kısımları şöyledir:

*"İLGİ : 19/06/2011 tarih ve 2010/20741 sayılı kapanan Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığının yazısı.*

*İlgi sayılı FAILİ MEÇHUL soruşturma evrakı ile ilgili olarak FİRARI ... (şüphelilerin) DAVA ZAMANAŞIMI OLAN 11/07/2018 tarihine kadar önemle araştırılıp; yakalanmalarının ve haklarındaki soruşturma evrakı ile birlikte Savcılığımıza gönderilmelerinin temini ile;*

*Yapılan soruşturma ile ilgili olarak TEKİDE ve İLGİLİLER HAKKINDA SORUŞTURMAYA mahal verilmeksizin; YILDA BİR KEZ SAVCILIGIMIZA BİLGİ VERİLMESİ;*

*Önemle rica olunur."*

37. Başvurucu 16/7/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

38. Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün 5/3/2015 tarihli yazısı ekinde Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilen aynı tarihli tutanağın ilgili kısımları şöyledir:

*"... 28.02.2011 tarih ve 2010/20741 soruşturma ... sayılı yazısı gereği faili meçhul şahıs ve şahısların idaremiz dahilinde barınması ve bulunması muhtemel olan yerler önemle aranmış ise de bahse konu şahıs ve şahısların tespiti ve temini mümkün olamamış ..."*

39. Cumhuriyet Başsavcılığınca 26/6/2015 tarihli yazı ile başvuru, Cumhuriyet Başsavcılığına davet edilmiştir. Anılan yazının tebliği üzerine başvuru 23/7/2015 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına müracaat etmiş ve aynı tarihte şikâyetçi sıfatıyla yeniden ifadesine başvurulmuştur. Başvurucunun alınan ifadesine ilişkin tutanağın ilgili kısımları şöyledir:

*“Ben 13/07/2010 tarihinde vermiş olduğum şikâyet dilekçemi 13/07/2010, 05/01/2011 tarihli, 08/06/2011 tarihli Savcılık ifadelerini aynen tekrar ederim. Dilekçede ifadelerimde belirttiğim gibi 11/07/2010 günü saat 05.00 sıralarında İstanbul Beyoğlu İstiklal [C]addesi'nde Asmalımescit'te içkili restoran... önünde çiğ köfte satmaktaydım. Restoran... önündeki masada oturarak içki içmekte olan, 2 sivil giyimli şahıs ve restoran... personeli olan 4-5 kişi vardı. Bu iki sivil giyimli içk[i] içen şahıstan biri beni yanına çağırdı ve bu şahıs elini boynuma sararak 20-30 metre kadar aşağıya götürdü. Bu şahıs bana 'İnşaat duvarına işerken kamerada gördüm seni' diyerek tokat attı. Ben de kendisine 'Sen kimsin beni dövüyo[r]sun' dedim. Daha sonra diğer şahıs [da] geldi her ikisi de tekne tokat beni dövdüler. Her iki şahıs [da] bana 'Senin kafana silah sıkar, sinkaf ederim' diyerek hakaret ve tehditte bulundular. Ben bu şahıslar hakkında şikâyetçi olmak için Taksim Polis Merkezi'ne gittim. Olayı anlattım. Bana bir kağıt verdiler ... hastaneye gönderdiler. Hastaneden raporumu aldım. Tekrar Polis [M]erkezine geldim ... Beyoğlu Başsavcılığına gitmemi söylediler. Ben de 13/07/2010 günü dilekçeyle Beyoğlu Başsavcılığına başvurdum. Beni döven bu iki sivil giyimli şahıs... İstanbul Emniyet Müdürlüğü güven timlerinde görevli polis memurlarıdır. Ben bu iki polis memurunun resimlerini Beyoğlu Kaymakamlığına şikâyetim üzerine Taksim Polis Merkezinde görevli M... Başkomiser tarafından gönderildiğim, İstanbul Gayrettepe Asayiş Şube Müdürlüğünde bilgisayar üzerinde görerek teşhis etmiştim. Bilgisayar resimleri bana Gayrettepe'de görevli polis memuru E... göstermişti. Ancak bana isimlerini söylemedi. Savcılıktan kağıt olmadan isimleri veremeyeceğini belirtti. Ben de Cumhuriyet Savcısı A... Ş... 'ın yanına geldim. Durumu söyledim. Bana CD isteyeceğini daha sonra teşhis yaptıracağım söyledi. Beni döven hakaret ve tehditte bulunan bu polis memurlarından davacı ve şikâyetçiyim. Görsem kendilerini teşhis edebilirim. [B]en ayrıca bu konuda 24/05/2012 tarihli (15/06/2012 ... havale tarihli) vermiş olduğum dilekçemde de Gayrettepe Asayiş Şube Müdürlüğünde fotoğraflardan teşhiste bulunduğum... şüphelilerden birini Sirkeci'de görevi başında gördüğümü belirtmiştim. 24/05/2012 tarihinde dilekçe verdiğim günden bir kaç gün öncesi Sirkeci Polis Merkezi'nde beni gören polis memurunu resmi polis kıyafetiyle Karakola girerken gördüm. Bu hususların araştırulmasını istiyorum ...”*

40. Cumhuriyet Başsavcılığı Genel Soruşturma Bürosunca Kocamustafapaşa Ceylan Tıp Merkezine yazılan ve ekinde başvuruca ait raporlar bulunan 25/11/2015 tarihli yazı ile başvuruca ait tedavi evrakının gönderilmesi istenmiştir.

41. Cumhuriyet Başsavcılığı Genel Soruşturma Bürosunca İstanbul Emniyet Müdürlüğü Personel Daire Başkanlığına yazılan 25/11/2015 tarihli yazı ile İstanbul Gayrettepe Asayiş Şube Müdürlüğünde 10/7/2010-11/7/2010 tarihlerinde görev yapan polis memurlarının açık kimlik bilgileri ve fotoğraflarının, ayrıca Sirkeci Polis Merkezinde 20/5/2012 ile 24/5/2012 tarihleri arasında görev yapan polis memurlarının açık kimlik bilgileri ile fotoğraflarının gönderilmesi istenmiştir.

## B. İlgili Hukuk

### 1. Ulusal Hukuk

42. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "İhbar ve şikâyet" kenar başlıklı 158. maddesi şöyledir:

*"(1) Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.*

...

*(4) Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.*

*(5) İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.*

..."

43. 5271 sayılı Kanun'un "Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi" kenar başlıklı 160. maddesi şöyledir:

*"(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.*

*(2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür."*

44. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından kabul edilen (11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu'na 6524 sayılı Kanun'un 39. maddesi ile eklenen geçici 4. maddenin (6) numaralı fıkrası gereğince yürürlükten kaldırılmış olan ancak başvuruya konu soruşturmanın yürütüldüğü zaman yürürlükte olan) 18/10/2011 tarihli ve (8) No.lu Genelge'nin ilgili kısımları şöyledir:

“...

*2- İnsan hakları ihlali, işkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin olarak yapılan soruşturmaların, kolluk kuvvetlerine bırakılmayarak bizzat Cumhuriyet başsavcısı ya da görevlendireceği bir Cumhuriyet savcısı tarafından etkili ve yeterli bir şekilde yürütülmesi,*

...”

45. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün 20/2/2015 tarihli ve 158 sayılı Genelgesi'nin ilgili kısımları şöyledir:

“...

*2- İnsan hakları ihlali, işkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin olarak yapılan soruşturmaların, kolluk kuvvetlerine bırakılmayarak bizzat Cumhuriyet başsavcısı ya da görevlendireceği bir Cumhuriyet savcısı tarafından etkili ve yeterli bir şekilde yürütülmesi,*

...”



## 2. Uluslararası Hukuk

46. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 10/12/1984 tarihli ve 39/46 sayılı kararıyla kabul edilen ve onaylanmasına dair 3441 sayılı Kanun, 29/4/1988 tarihli ve 19799 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Alçaltıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme’nin 12. maddesi şöyledir:

*“Her Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde bir işkence eyleminin işlendiğine inanmak için ciddi sebepler mevcut olan her halde, yetkili mercilerin derhal ve tarafsız soruşturma yürütmelerini sağlayacaktır.”*

47. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İçin El Kılavuzu’nun (İstanbul Protokolü) Birinci Eki’nin 2. maddesi şöyledir:

*“Devletler, işkence ve kötü muamele şikayetleri ve bildirimlerinin, anında ve etkili bir biçimde soruşturulmasını sağlamakla yükümlüdürler. Açık bir şikayetin olmadığı durumlarda bile işkence ve kötü muamele yapıldığına ilişkin belirtiler varsa, soruşturma yapılmalıdır. Soruşturmayı yürütenler, bu tür olayların faili olduğundan şüphelenilen kişiler ve onların hizmet ettiği kurum ve kuruluşlardan bağımsız, soruşturma yürütebilecek vasıfta, tarafsız kişiler olmalıdır. Bu kişilerin tarafsız tıp uzmanlarına veya konuyla ilgili diğer uzmanlara erişim veya bu tür uzmanları çağırma yetkileri olmalıdır. Soruşturmalar yürütülürken, en yüksek profesyonel standartlara uygun yöntemler kullanılmalı ve soruşturma sonuçları kamuya açıklanmalıdır.”*

48. İstanbul Protokolü’nün Birinci Eki’nin 6. maddesi şöyledir:

*“6a) İşkence ve kötü muamele soruşturmalarında çalışan tıp uzmanları her zaman en yüksek etik standartlara uygun biçimde davranmalı ve tıbbi araştırma ve muayeneden önce kişinin bilgilendirilmiş onamını almalıdır. Muayene, tıp biliminin kabul edilmiş standartlarına uygun biçimde yürütülmelidir. Muayene, tıp uzmanının denetimi altında, devlet görevlileri ve güvenlik güçleri mensuplarının mevcut olmadığı bir ortamda, kişinin mahremiyetine saygı göstererek yapılmalıdır.*

*6b) Tıp uzmanı muayenenin hemen sonrasında doğru bir yazılı rapor hazırlamalıdır. Bu raporda en azından aşağıdaki bilgiler yer almalıdır:*

*(i) Görüşme Koşulları: Görüşme yapılan kişinin adı, muayene sırasında mevcut olanların adları, bu kişilerin muayene yapılan kişiyle olan ilişkileri, görüşmenin kesin tarihi, saati, görüşme yapılan yerin adresi (uygun olduğu durumlarda görüşme yapılan odanın yeri), görüşme yapılan yerin tanımı (örneğin klinik, cezaevi, ev vb.); görüşme yapıldığı sıradaki koşullar (muayene için geldiğinde veya muayene sırasında kişinin tabii olduğu kısıtlamalar, görüşme sırasında odada güvenlik güçlerinin mevcut olup olmadığı, tutukluya eşlik edenlerin hal ve tavri, muayeneyi yapan kişiye yönelik tehditkar ifadeler vs.) ve diğer geçerli unsurlar;*

*(ii) Öykü: Gerçekleştiği iddia edilen işkence ve kötü muamele yöntemleri, işkence ve kötü muamelenin ne zaman gerçekleştiği, bütün fiziksel ve psikolojik semptomlar ve şikayetler de dahil olmak üzere kişinin görüşme sırasında anlattığı öykünün detaylı bir raporu;*

(iii) *Fiziksel ve Psikolojik Muayene: Uygun tanı koyucu testler ve mümkün olduğu durumlarda bütün yaralanmaların renkli fotoğrafları da dahil olmak üzere klinik muayene sonucunda elde edilen bütün fiziksel ve psikolojik bulguların kaydı.*

(iv) *Değerlendirme: Fiziksel ve psikolojik bulgular ile işkence ve kötü muamele arasındaki muhtemel ilişkinin değerlendirilmesi. Gerekli tıbbi ve psikolojik tedavi ve/veya yapılması gereken başka tıbbi testler ve muayeneler için görüş ve tavsiyeler;*

(v) *Yazar: Raporla muayeneyi yapan kişilerin adları açıkça belirtilmeli ve rapor hazırlayanlar tarafından imzalanmalı;*

6c) *Hazırlanan rapor gizli tutulmalı ve rapor muayene edilen kişiye veya kişinin yasal temsilcisi olarak atadığı kimseye teslim edilmelidir. Muayene edilen kişi veya temsilcisinin muayene süreci hakkındaki görüşleri de sorulmalı ve raporda bu kişilerin görüşlerine de yer verilmelidir. Uygun olduğu durumlarda, işkence veya kötü muamele iddialarını soruşturmakla yetkili olanlara da yazılı rapor verilmelidir. Bu raporun yetkili kişilere güvenli bir biçimde ulaştırılmasını güvenceye almak, Devlet'in sorumluluğudur. Muayene edilen kişinin rızası veya bu tür bir talepte bulunma yetkisi bulunan mahkemenin yetki vermesi istisna olmak üzere, rapor başka kimseye verilmemelidir."*

#### **IV. İNCELEME VE GEREKÇE**

49. Mahkemenin 21/1/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

##### **A. Başvurucunun İddiaları**

50. Başvurucu; iki polis memuru tarafından tamamen keyfi bir biçimde darbedilmesi sonucunda her iki kulağında hasar oluştuğunu, kendi imkânlarıyla tedavi olmasına rağmen sağlık sorununun devam ettiğini, olayın 2010 yılında gerçekleştiğini ve hemen akabinde Cumhuriyet savcısına şikâyetini sunduğunu fakat sorumluların belirlenmesi ve cezalandırılmasını sağlayacak düzeyde etkili bir soruşturma yapılmadığını, fiilin dava zamanasını süresinin 11/7/2018 tarihinde dolacağını, bu nedenlerle insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele yasağı ile adil yargılanma ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; maddi ve manevi tazminat taleplerinde bulunmuştur.

##### **B. Değerlendirme**

51. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16; *M. Aydın Gürül*, B. No: 2012/682, 2/10/2013, § 18). Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altında alınan insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edilip edilmediğinin, ancak usul yükümlülüğü kapsamında yapılacak etkili bir ceza soruşturması sonucunda belirlenebileceği dikkate alınarak başvurunun iddialarının yalnızca usul boyutu yönünden incelenmesi gerekli ve yeterli görülmüştür.

##### **1. Kabul Edilebilirlik Yönünden**

###### **a. Zaman Bakımından Yetki Sorunu**

52. Bakanlık görüş yazısında, bireysel başvuru konusunda Anayasa Mahkemesinin yetkisinin zaman bakımından başlangıcının 23/9/2012 tarihi olduğu, bu

tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararların bireysel başvuruya konu olabileceği, *Aksakal/Türkiye* (B. No: 51967/99, 11/9/2007, § 65) kararına atfen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) onaylandığı veya bireysel başvuru hakkının taraf devletçe tanındığı tarihten önce meydana gelen olaylarla ilgili şikâyetlerin *zaman bakımından yetkisizlik* gerekçesiyle kabul edilemez bulunduğu ifade edilmiştir. Bakanlığa göre 11/7/2010 tarihinde gerçekleşen, Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki başvuruya konu olaya ilişkin soruşturma kapsamında Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığı 19/6/2011 tarihinde "*daimi arama*" kararı almış olup aktif soruşturmanın sona erdiği tarih, Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin başladığı tarihten önceki bir tarihtir.

53. Başvurucu; başvurunun özünün etkisiz soruşturma sonucu soruşturma dosyasından aktif olarak el çekilerek dosyanın daimi aramaya alınmasıyla ilgili olduğundan, başka bir deyişle etkili bir soruşturma yapılmaksızın dosyadan el çekildiğinden dosyanın daimi aramaya alınma tarihi temel alınarak bireysel başvurunun zaman açısından kabul edilemez olduğunun kabulünün mümkün olmadığını Bakanlık görüşüne karşı beyanında bildirmiştir.

54. Bakanlık görüş yazısında, kararına atıfta bulunulan AİHM'e göre Sözleşme, 2. ve 3. maddeleri kapsamındaki haklarda olduğu gibi güvence altına aldığı hakların etkin şekilde kullanımının sağlanmasına özgü pozitif yükümlülükleri gerektirebilir. Bireyin, Sözleşme'nin 3. maddesi ihlaline ilişkin belli delillerle savunulabilir bir iddiasının olması hâlinde etkili bir hukuk yolu kavramı, devlet tarafından sorumlu kimselerin tespit edilmesine ve cezalandırılmasına olanak sağlayabilecek kapsamlı ve etkin bir soruşturmayı gerektirir. Gerçekte kişinin iddialarının ulusal mahkemeler ve AİHM önünde üretilen delillerle doğrulanması, bu iddiaların savunulabilir olma niteliğinin değerlendirilmesinde belirleyici bir faktördür. AİHM, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddeleri temelinde yapılan şikâyetlerin mahkeme önünde yeterli seviyedeki delillerle desteklendiği durumlarda ulusal makamların -söz konusu delillerin ilgili zamanda önlerindeki dosyada olması hâlinde ve olduğu ölçüde- bu hükümlerden doğan usul yükümlülüklerine tabi olduğu sonucuna varmıştır. Aksi düşünce kritik tarihten itibaren önlerindeki davaların tümünde Sözleşme'yi dikkate almakla yükümlü olan ulusal mahkemelerin, bahsi geçen tarihten önce meydana gelen olaylarla ilgili devam eden davalarda, bu yükümlülüğten sapma hususunda tam yetkiye sahip olacağı anlamına gelecektir (*Aksakal/Türkiye*, §§ 67-76).

55. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrasında Anayasa Mahkemesinin ancak 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceleyeceği hükmüne bağlanmıştır.

56. Başvuru konusu ceza soruşturması hâlâ derdesttir. Bakanlık görüşünde belirtilen 19/6/2011 tarihli "*daimi arama*" kararı, soruşturmayı neticelendirici bir özelliğe sahip olmadığı gibi devletin etkili soruşturma yükümlülüğü, somut olayda devam etmektedir. Dolayısıyla başvuruya konu soruşturmayı neticelendiren ve kritik tarihten önce kesinleşmiş bir işlem mevcut değildir. Esasen başvurunun şikâyeti de doğrudan doğruya 11/7/2010 tarihinde meydana gelen darp olayına ilişkin olmayıp etkili yürütülmediğini iddia ettiği soruşturma ve bu çerçevede kamu otoritesince sergilendiği iddia edilen pasif tutuma yöneliktir.

57. Bu itibarla kritik tarihten önce kesinleşmiş olan herhangi bir nihai işlem veya kararı konu almadığı sonucuna varılan başvurunun ihlal iddialarının, Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisi kapsamında yer aldığı anlaşılmaktadır.

## **b. Başvuru Yollarının Tüketilmesi Sorunu**

58. Başvuru kapsamında ileri sürülen iddialar açısından başvuru yollarının tüketilip tüketilmediğine karar verebilmek için Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun ihlal edilip edilmediğinin esas yönünden incelenmesi, bir başka ifadeyle derdest ceza soruşturmasının gelinen aşama itibarıyla etkili yürütülüp yürütülmediğinin tespiti gerekir. Bu nedenle devletin, insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutu kapsamındaki yükümlülüklerini yakından ilgilendiren başvuru yollarının tüketilip tüketilmediği sorununun başvurunun esasına ilişkin inceleme ile birlikte çözüme kavuşturulması uygun görülmüştür (bkz. § 94).

59. Açıkça dayanaktan yoksun olmayan ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeni de bulunmayan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

## **2. Esas Yönünden**

### **a. Genel İlkeler**

60. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen hak kapsamında devletin, pozitif bir yükümlülük olarak yetki alanında bulunan tüm bireylerin maddi ve manevi varlığını koruma hakkını gerek kamusal makamların gerek diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Devlet, bireyin maddi ve manevi varlığını her türlü tehlikeden, tehditten ve şiddetten korumakla yükümlüdür (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 51).

61. Devletin, kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında sahip olduğu bu pozitif yükümlülüğün bir de usul boyutu bulunmaktadır. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet, doğal olmayan her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmi bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karıştığı olaylarda, bunların sorumlulukları altında meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sağlamaktır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 110).

62. Buna göre bireyin, bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması halinde, Anayasa'nın 17. maddesi, "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında etkili resmi bir soruşturmanın yapılmasını gerektirmektedir. Bu soruşturma, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlamaya elverişli olmalıdır. Şayet bu olanaklı olmazsa, bu madde, sahip olduğu öneme rağmen pratikte etkisiz hale gelecek ve bazı hallerde devlet görevlilerinin fiili dokunulmazlıktan yararlanarak, kontrolleri altında bulunan kişilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (*Tahir Canan* § 25; *Cezmi Demir ve diğerleri*, § 111).

63. Usul yükümlülüğünün bir olayda gerektirdiği soruşturma türünün, bireyin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının esasına ilişkin yükümlülüklerin cezai bir yaptırım gerektirip gerektirmediğine bağlı olarak tespiti gerekmektedir. Kasten ya da saldırı veya kötü muameleler sonucu meydana gelen ölüm ve yaralama olaylarına ilişkin davalarda Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin, ölümcül ya da yaralamalı saldırı durumunda sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verebilecek nitelikte

cezai soruşturmalar yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu tür olaylarda, yürütülen idari ve hukuki soruşturmalar ve davalar sonucunda sadece tazminat ödenmesi, bu hak ihlalini gidermek ve mağdur sıfatını ortadan kaldırmak için yeterli değildir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 55).

64. Yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların ölüm ya da yaralama olayına ilişkin hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil, uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Diğer taraftan, burada yer verilen değerlendirmeler hiçbir şekilde Anayasa'nın 17. maddesinin, başvuruçulara üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı ya da tüm yargılamaları mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56).

65. Yürütülecek ceza soruşturmaları, sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verecek şekilde etkili ve yeterli olmalıdır. Soruşturmanın etkili ve yeterli olduğundan söz edebilmek için soruşturma makamlarının resen harekete geçerek olayı aydınlatabilecek ve sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delilleri toplamaları gerekir. Dolayısıyla, kötü muamele iddialarının gerektirdiği soruşturma bağımsız bir şekilde, hızlı ve derinlikli yürütülmelidir. Diğer bir ifadeyle yetkililer, olay ve olguları ciddiyetle öğrenmeye çalışmalı ve soruşturmayı sonlandırmak ya da kararlarını temellendirmek için çabuk ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır. Bu kapsamda yetkililer diğer deliller yanında görgü tanıklarının ifadeleri ile kriminalistik bilirkişi incelemeleri dâhil söz konusu olayla ilgili kanıtları toplamak için alabilecekleri bütün makul tedbirleri almalıdırlar (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 114).

66. Bu tür olaylarla ilgili cezai soruşturmaların etkililiğini sağlayan hususlardan biri de teoride olduğu gibi pratikte de hesap verilebilirliği sağlamak için soruşturmanın veya sonuçlarının kamu denetimine açık olmasıdır. Buna ilaveten her olayda, mağdurların meşru menfaatlerini korumak için bu sürece etkili bir şekilde katılmaları sağlanmalıdır. (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 115).

67. Devletin pozitif yükümlülüğü kapsamında bazen tek başına soruşturma yapılmamış olması yahut da yeterli soruşturma yapılmamış olması da kötü muamele teşkil edebilmektedir. Dolayısıyla, şartlar ne olursa olsun, yetkililer resmi şikâyet yapılır yapılmaz harekete geçmelidirler. Şikâyet yapılmadığında bile işkence veya kötü muamele olduğunu gösteren belirtiler olduğunda soruşturma açılması sağlanmalıdır. Bu bağlamda soruşturmanın derhal başlaması, bağımsız biçimde, kamu denetimine tabi olarak özenli ve süratli yürütülmesi ve bir bütün olarak etkili olması gerekir (*Tahir Canan*, § 25; *Cezmi Demir ve diğerleri*, § 116).

68. Devlet memurları tarafından yapılan işkence ve kötü muamele hakkında yürütülen soruşturmanın "etkili" olabilmesi için, soruşturmadan sorumlu ve tetkikleri yapan kişilerin olaylara karışan kişilerden bağımsız olması gerekir. Soruşturmanın bağımsızlığı sadece hiyerarşik ya da kurumsal bağlantının olmamasını değil ama aynı zamanda somut bir bağımsızlığı da gerektirir. Dolayısıyla etkili bir soruşturmadan söz edebilmek için, öncelikle bağımsız yürütülebilir niteliğe sahip olması gerekir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 117).

69. Soruşturmayı sağlayacak bir başvuru yolunun sadece hukuken mevcut bulunması yeterli olmayıp, bu yolun uygulamada fiilen de etkili olması ve başvuru makamının ihlal iddiasının özünü ele alma yetkisine sahip bulunması gereklidir. Başvuru yolunun bir hak ihlali iddiasını önleyebilme, devam etmekteyse sonlandırabilme veya sona ermiş bir hak ihlalini karara bağlayabilme ve bunun için uygun bir tazminat sunabilmesi

halinde ancak etkililiğinden söz etmek mümkün olabilir. Yine, vuku bulmuş bir hak ihlali iddiası söz konusu olduğunda, tazminat ödenmesinin yanı sıra sorumluların ortaya çıkarılması bakımından da yeterli usulü güvencelerin sağlanması gerekir (*Tahir Canan, § 26; Cezmi Demir ve diğerleri, § 118*).

70. İşkence, eziyet ve kötü muameleyle ilişkin şikâyetler hakkında yapılan soruşturma söz konusu olduğunda yetkililerin hızlı davranması önemlidir. Bununla birlikte belirli bir durumda bir soruşturmanın ilerlemesini engelleyen sebepler ya da zorlukların olabileceği de kabul edilmelidir. Ancak kötü muameleyle yönelik soruşturmalarda hukuk devletine bağlılığın sağlanması, hukuka aykırı eylemlere hoşgörü ve teşvik gösterildiği görünümü verilmesinin engellenmesi, herhangi bir hile ya da kanunsuz eyleme izin verilmemesi ve kamuoyunun güveninin sürdürülmesi için soruşturmanın yetkililer tarafından makul bir sürat ve özenle yürütülmesi gerekir (*Cezmi Demir ve diğerleri, § 119*).

71. Mahkemelerin özellikle işkence, eziyet ve kötü muamele niteliğindeki bir olayın zamanlaşımına uğramaması için ellerinden gelen tüm gayreti sarf etmeleri ve tüm araçlara başvurmaları gerekir. Kötü muamele iddialarını konu olan bir ceza davasının yetkililer tarafından mümkün olan en kısa zamanda bir sonuca bağlanması, eşitlik ilkesi bağlamında kamunun güveninin korunmasına ve kanun dışı eylemlere karışanlara karşı hoşgörülü bir tutum sergilendiği izlenimi oluşmasının önlenmesine hizmet eder (*Cezmi Demir ve diğerleri, § 120*).

72. AİHM, bir devlet görevlisinin işkence, eziyet veya kötü muameleyle suçlandığı durumlarda “etkili başvuru”nun amaçları çerçevesinde cezai işlemlerin ve hüküm verme sürecinin zamanlaşımına uğramamasının, affın veya genel affın mümkün kılınmamasının büyük önem taşıdığına işaret etmiştir. Ayrıca AİHM, soruşturması veya davası süren görevlinin görevinin askıya alınmasının ve hüküm alırsa meslekten men edilmesinin önemine dikkat çekmiştir (*Cezmi Demir ve diğerleri, § 121*).

## **b. Genel İlkelerin Olaya Uygulanması**

73. Başvurucu; iki polis memuru tarafından tamamen keyfi bir biçimde darbedilmesi sonucunda her iki kulağında hasar oluştuğunu, kendi imkânlarıyla tedavi olmasına rağmen sağlık sorununun devam ettiğini, olayın 2010 yılında gerçekleştiğini ve hemen akabinde Cumhuriyet savcısına şikâyetini sunduğunu fakat sorumluların belirlenmesi ve cezalandırılmasını sağlayacak düzeyde etkili bir soruşturma yapılmadığını, fiilin dava zamanlaşımı süresinin 11/7/2018 tarihinde dolacağını, bu nedenlerle insan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; maddi ve manevi tazminat taleplerinde bulunmuştur.

74. Bakanlık görüş yazısında, özetle başvurunun Cumhuriyet Savcılığına olayı intikal ettirdikten sonra ayrıntılı bir şekilde ifadesinin alındığı, adli muayene raporunun temin edildiği, şüphelilerin teşhis ve tespitleri için ilgili kurumlarla kısa süre içinde yazışmalar yapıldığı, başvurucuya birden çok kez teşhis yaptırıldığı bildirilmiştir.

75. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyan dilekçesinde soruşturma işlemlerinin kronolojik gelişimine bakıldığında şüphelilerin tespiti adına soruşturma dosyasına sunduğu bilgi ve belgelerin etkin olarak değerlendirilmediğini, olayın gerçekleşmesinin üzerinden kısa bir süre sonra daimî aramaya alınmasının açıkça hak ihlali olduğunu ifade etmiştir.

76. Meydana geldiği iddia edilen darp olayı ile ilgili olarak Taksim Eğitim Araştırma Hastanesinden ve Kocamustafapaşa Ceylan Özel Tıp Merkezinden alınan tıbbi raporların her ikisi de başvurunun girişimleri ile alınmıştır. Diğer taraftan Beyoğlu

Cumhuriyet Başsavcılığınca 13/7/2010 tarihinde alınan ifadesini müteakip Beyoğlu Adli Tıp Şube Müdürlüğüne sevk edilen başvuru hakkında aynı gün düzenlenen raporla, yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak düzenlenen tüm raporlarda, başvuru darp iddiasını kuvvetlendiren bulgulara yer verildiği görülmektedir. Ayrıca başvuru, Cumhuriyet savcısı huzurunda verdiği ifadesinde olayın faillerinin ayrıntılı eşkal bilgilerini de sunabilmiştir. Bu itibarla başvuru, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlaline ilişkin belli delillerle savunulabilir bir iddiası olduğunun ve böyle bir iddia karşısında devletin sorumlu kimselerin tespit edilmesine ve cezalandırılmasına olanak sağlayabilecek kapsamlı ve etkili bir soruşturma yürütme zorunluluğunun doğduğunun kabulü gerekir.

77. İnsan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele iddialarına ilişkin soruşturmanın etkili olduğunun kabul edilebilmesi için şikâyet öğrenilir öğrenilmez veya yeterince açıklığa kavuşmayan bir şikâyet açıklığa kavuşturulur kavuşturulmaz soruşturma makamlarınca soruşturma başlatılması gerekmektedir. Şikâyetin olmadığı ancak insan haysiyeti ile bağdaşmayan bir muamele mevcut olduğuna ilişkin ciddi delil veya emareler bulunduğu farkına varıldığı bir durumda ise savcılığın resen harekete geçme yükümlülüğü devam etmektedir.

78. Başvuru, 11/7/2010 tarihinde İstanbul ili Beyoğlu ilçesi Asmalımescit mevkiinde iki polis memuru tarafından sabaha karşı darbedildiği iddiasıyla Taksim Polis Merkezine müracaatta bulunarak anılan memurlardan şikâyetçi olduğunu bildirmiştir. Bunun üzerine başvuru, görevli polis memurları tarafından ifadesine başvurulmaksızın adli muayenesinin yapılması için hastaneye ve sonrasında da şikâyetini bildirmesi için Cumhuriyet Başsavcılığına yönlendirilmiştir.

79. Öncelikle 5271 sayılı Kanun'un 158. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince suç işlendiğine ilişkin şikâyetleri kabule yetkili olan kolluk görevlileri, başvuru iddialarını bağlı buldukları Cumhuriyet savcısına iletip vereceği talimatlar doğrultusunda olaya el koyarak iddia edilen yaralama olayına ilişkin tıbbi bulgular ve başvuru ayrıntılı ifadesi başta olmak üzere suç delillerinin vakit geçirmeksizin tespiti yerine, başvuru adli muayenesinin yapılması için hastaneye ve sonrasında şikâyetçi olması için Cumhuriyet Başsavcılığına yönlendirmişlerdir. Bu çerçevede genel ilkeler başlığı altında da ifade edildiği şekliyle başvuruya konu soruşturmanın derhâl başlatıldığı kabul edilmesi mümkün değildir. Başvuru 11/7/2010 tarihli şikâyet dilekçesi ile doğrudan müracaatı üzerine Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığınca derhâl soruşturma başlatılması ve aynı gün içinde başvuru şikâyetçi sıfatıyla ifadesine başvurulması da ortaya çıkan bu eksikliği gidermemiştir.

80. İnsan haysiyeti ile bağdaşmayan muamele iddialarının etkili soruşturılması bakımından önem arz eden bir diğer nokta, soruşturmada görev alan kişilerin bağımsız ve tarafsız hareket edebileceklerine olan inancın korunmasıdır. AİHM'e göre de bir soruşturma ancak soruşturmayı yapmakla görevli kişiler, olaylara karışanlardan bağımsız olduğu takdirde "etkili" olarak nitelenebilir. Bu durum, yalnızca anılan kişi kategorileri arasında hiçbir hiyerarşik ve kurumsal bağın olmamasını gerektirmekle kalmaz, aynı zamanda pratik bağımsızlığı da gerektirir (*Kamer Demir ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 41335/98, 19/10/2006, § 44).

81. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun başvuruya konu soruşturmanın devam etmekte olduğu zaman içinde yürürlükte olan 18/10/2011 tarihli ve (8) numaralı mülga Genelgesi'nde (bkz. § 42) ve Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün hâlihazırda yürürlükte bulunan 20/2/2015 tarihli ve 158 numaralı Genelgesi'nde, insan hakları ihlalleri ile işkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin soruşturmanın bizzat

Cumhuriyet başsavcısı ya da görevlendireceği bir Cumhuriyet savcısı tarafından etkili ve yeterli bir şekilde yürütülmesine ilişkin gereklilik ifade edilmiştir. Ayrıca İstanbul Protokolü'nün Birinci Eki'nin 2. maddesinde de soruşturmayı yürütenlerin bu tür olayların faili olduğundan şüphelenilen kişiler ve onların hizmet ettiği kurum ve kuruluşlardan bağımsız soruşturma yürütebilecek vasıfta, tarafsız kişiler olması gerektiği düzenlenmiştir.

82. Başvuruya konu soruşturma süreci kapsamında Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığınca 11/8/2010 tarihinde Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne ve Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğüne yazılar yazılarak başvurucuya yönelik eylemleri yaptıkları iddia edilen polis memurlarının teşhis ettirilmesi istenmiştir.

83. Hiç kuşkusuz soruşturulan “faili meçhul” olayın aydınlatılması noktasında teşhis işlemleri, anahtar bir role sahiptir. Bu denli önem arz eden teşhis işlemlerinin ilk etapta, soruşturulan olayın potansiyel faileri ile aynı hiyerarşik çatıyı paylaşan kolluk görevlilerine yaptırılmasının yukarıda belirtilen soruşturmanın bağımsız ve tarafsız ellerle yürütülmesi ilkeleri ile bağdaştığı söylenemez.

84. Başvurucu 21/10/2010 tarihli dilekçe ile Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığına yeniden başvurarak Emniyette kendisine eski polis memurlarının fotoğraflarının gösterildiğini oysa kendisine kötü muamelede bulunan polis memurlarının yeni olduklarını bildirmiştir. Başvurucunun bu iddiaları üzerine Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcılığınca 2/11/2010 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğüne ve Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne müzakereler yazılarak olay günü Taksim İstiklal Caddesi ile Asmalımescit civarı ve sokaklarında görevli olan tüm amir ve polis memurlarının görev yazıları ile birer fotoğraflarının temin edilerek gönderilmesi istenmiştir. Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü Taksim Polis Merkezi Amirliğinin 22/11/2010 tarihli yazısı ile soruşturmaya konu olaya ilişkin belirtilen tarih ve saatte ek herhangi bir görevlendirme olmadığı bildirilmiş, 11/7/2010 tarihinde saat 05.00 sularında görevli polis memurlarının listesinin onaylı sureti Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir. İstanbul Emniyet Müdürlüğünün 13/12/2010 tarihli ve 192674 sayılı yazısı ile de Güven Timleri B Bölge Amirliğinde görevli personelin fotoğrafları CD ortamında Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

85. Cumhuriyet savcısı huzurundaki teşhis işlemlerinde kullanılan en önemli kanıt unsuru olan ilgili görevlilere ait fotoğrafların temininde de aynı kapsamdaki görevlilerin etkin olmaları ve soruşturmanın sadece bu kişilerden gelen bilgi ve belgeler üzerinden yürütülmesi soruşturmanın etkili yürütülmesi bağlamında öne çıkan bir diğer önemli eksikliktir. Nitekim Cumhuriyet savcısı tarafından 5/1/2011 tarihinde polis memuru olan yalnızca altı kişinin fotoğrafı bilgisayar ortamında başvurucuya gösterilmiş ve başvurucu, fotoğrafı gösterilen görevliler arasında kendisini darbeden kişilerin bulunmadığını beyan etmiştir.

86. Ayrıca Cumhuriyet Başsavcılığınca Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne gönderilen 31/8/2010, 28/2/2011, 19/6/2011 ve 16/5/2013 tarihli “*daimi arama*” yazıları ile meçhul şüphelilerin dava zamanasını tarihi olan 11/7/2018'e kadar araştırılmaları ve yakalanmaları, ayrıca soruşturmanın akıbeti hakkında “yilda bir kez” Cumhuriyet Başsavcılığına bilgi verilmesi istenmiştir. Bu yazıdaki talimatların dava zamanasının dolacağı tarihe kadar geçerli olması ve bilgilendirme periyodu olarak bir yıl gibi uzun bir süre belirlenmesi dikkate alındığında soruşturma makamının, birinci derecede sorumlu olduğu suç faillerinin kimliklerinin tespit edilerek iddia edilen olayın soruşturulması görevinin ifasını ilgili kolluk biriminin inisiyatifine bıraktığı açıktır.



87. Öte yandan başvuruçunun, kimlikleri belirsiz şüpheli polis memurlarının tespiti ve haklarında idari soruşturma yürütülmesi için müracaatta bulunduğu Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından olayla ilgili bir soruşturma açılmamış; başvuruçunun müracaat dilekçesi, üzerine eklenen matbu bir derkenar yazısı ile Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğüne havale edilmiştir. Bu kapsamda şüpheliler araştırılmayarak idari yönden soruşturulmalarını sağlayacak somut adımlar atılmamış ve yalnızca ilgili kolluk birimine çağrılan başvuruçuya, olaya ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetçi olabileceği yönünde bilgilendirme yapılmakla yetinilmiştir.

88. Gerek Cumhuriyet Başsavcılığı gerekse Kaymakamlık, olayın faillerinin tespitine ilişkin işlemleri bizzat yürütmek ve süreci birinci elden takip etmek yerine bu görevi fiilen önemli ölçüde potansiyel şüphelilerle aynı hiyerarşik yapıyı paylaşan ilgili kolluk birimlerine devretmişlerdir. Etkili, tarafsız ve bağımsız bir şekilde görev yapabilecekleri noktada ciddi şüpheler bulunan kişiler eliyle yürütülen bir soruşturma sonucunda, olayın aydınlatılarak şüphelilerin kimliklerinin açığa çıkarılmasının beklenmesi mümkün değildir.

89. Dahası Cumhuriyet Başsavcılığının yukarıda belirtilen “*daimi arama*” yazıları (bkz. § 86), kolluk görevlilerine, soruşturmanın akıbeti hakkında bilgi verilmesi şeklinde bir formalitenin yerine getirilmesinin ötesinde soruşturmanın esasına etkili olabilecek ve somutlaştırılmış bir sorumluluk da yüklememiştir. Nitekim anılan daimî arama yazılarının muhatabı olan kolluk birimi tarafından yapılan araştırma işlemlerini ortaya koyan tek belge 5/3/2015 tarihli tutanaktır (bkz. § 38). Belirtilen tutanakta “*28.02.2011 tarih ve 2010/20741 soruşturma ... sayılı yazısı gereği faili meçhul şahıs ve şahısların idareimiz dahilinde barınması ve bulunması muhtemel olan yerler önemle aranmış ise de bahse konu şahıs ve şahısların tespiti ve temini mümkün olamamıştır.*” ifadelerine yer verildiği görülmektedir. Cumhuriyet Başsavcılığının “*daimi arama*” yazısına ilişkin tarih ve sayı bilgileri haricinde başvuruya konu soruşturmaya ilişkin hiçbir özel tespit veya araştırma faaliyeti bilgisine yer verilmeyen ve tamamıyla klişe ifadelerden oluşan bu tutanağın bir şablon niteliğinde olduğu açıktır. Dahası tutanakta “*faili meçhul ... şahısların idareimiz dahilinde barınması ve bulunması muhtemel olan yerler önemle aranmış*” ifadelerine yer veren görevlilerin, araştırdıkları potansiyel faillerin birer polis memuru olduğunun farkında oldukları da kuşkuludur. Bu şartlar altında başvuruya konu soruşturmada görev alan kişilerin makul bir özen içinde hareket ettiklerinin kabul edilmesi mümkün değildir.

90. Genel ilkeler kısmında da ifade edildiği üzere işkence, eziyet ve kötü muameleyle ilişkin şikâyetler hakkında yapılan soruşturma söz konusu olduğunda yetkililerin hızlı davranması önemlidir. Bununla birlikte belirli bir durumda bir soruşturmanın ilerlemesini engelleyen sebepler ya da zorlukların olabileceği de kabul edilmelidir. Ancak kötü muameleyle yönelik soruşturmalarda; hukuk devletine bağlılığın sağlanması, hukuka aykırı eylemlere hoşgörü ve teşvik gösterildiği görünümü verilmesinin engellenmesi, herhangi bir hile ya da kanunsuz eyleme izin verilmemesi ve kamuoyunun güveninin sürdürülmesi için yetkililer tarafından soruşturmanın azami bir hız ve özenle yürütülmesi gerekir.

91. Başvuru formu ve ekleri ile Bakanlık görüş yazısı ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) aracılığıyla tespit edilen bilgiler çerçevesinde başvuruçunun şikâyet dilekçesini sunduğu 13/7/2010 tarihinde resmî olarak başlayan ve hâlihazırda derdest olan adli soruşturma sürecinde başvuruçunun 13/7/2010, 5/1/2011, 8/6/2011 ve 23/7/2015 tarihlerinde ifadelerine başvurulmuştur. 5/1/2011 tarihinde başvuruçuya, teşhis etmesi için altı polis memurunun fotoğrafı gösterilmiştir. 12/8/2010 tarihinde kolluk birimlerine, başvuruçuya teşhis işlemi yaptırılması talimatı verilmiş; başvuruçunun 21/10/2010 tarihli dilekçesinde



98. Başvuruda, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen devletin etkili soruşturma yükümlülüğünün ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

99. Belirtilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için kararın bir örneğinin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

100. Öte yandan kararın bir örneğinin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesinin tespit edilen ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından tek başına yeterli bir giderim sağlamayacağı kanaatine varıldığından soruşturmanın etkili yürütülmemesine bağlı olarak maruz kaldığı manevi zarar nedeniyle başvurucuya, somut başvuru bakımından tazminatın tamamlayıcı bir giderim olması da dikkate alınarak net 5.000 TL manevî tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

101. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurucunun bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

102. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 198,35 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.998,35 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

## V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının usul yönünden ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının usul yönünden İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için dosyanın İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 5.000 TL manevî tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 198,35 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.998,35 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucuların Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE

21/1/2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan  
Engin YILDIRIM

Üye  
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye  
Celal Mümtaz AKINCI

Üye  
Muammer TOPAL

Üye  
M. Emin KUZ